

VATANDAŞ ODAKLI/VATANDAŞIN ODAKTA OLDUĞU YÖNETİM: KENT KONSEYLERİ VE SELÇUKLU BELEDİYESİ ÖRNEĞİ*

Önder KUTLU*

Sefa USTA**

Mustafa KOCAOĐLU***

Özet

Geleneksel yönetim anlayışının yerini yeni yönetim anlayışına terk etmesi ile birlikte, kamu yönetiminde yeniden yapılanma gereksinimi ortaya çıkmıştır. Vatandaş odaklılık, yönetişim, yerellik, hesap verebilirlik, şeffaflık gibi kavramlar yeni kamu yönetimi anlayışının birer yansımaları olarak değerlendirilebilir.

Çalışmada, yeni kamu yönetimi yaklaşımı, bu doğrultuda hazırlanan yerel yönetimler reformu ve vatandaş odaklı yönetimin bir uygulama biçimi olan kent konseyleri irdelenmektedir. Ayrıca, Belediye Kanunu ile getirilen kent konseyi düzenlemesinin geçerliliği Selçuklu Belediyesi örneği ile sınanmaktadır.

Çalışmanın amacı, vatandaş odaklılığın bir unsuru olarak ortaya çıkan kent konseylerini ele almak ve Selçuklu Belediyesi Örneği ışığında değerlendirmede bulunarak, kamu yönetimi literatürüne bir katkı yapmaktır. Bununla birlikte bu çalışma ile, kamu yönetiminin temel sorunlarından biri olan teori-pratik çekişmesinin test edilmesi noktasında somut sonuçlar ortaya koyulmaya çalışılmaktadır. Sonuçta, Selçuklu Belediyesi Kent Konseyinin performansının ölçülmesinin diğer belediyeler için bir çıkış noktası oluşturabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Kamu Yönetimi, Vatandaş Odaklılık, Yerel Yönetimler Reformu, Kent Konseyleri

* Bu makale 23-24 Ekim 2008 tarihinde Sakarya Üniversitesi tarafından düzenlenen "I. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu'nda" sunulan tebliğin yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

** Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü öğretim üyesi.

*** Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü

*** Arş. Gör., Ahievran Üniversitesi İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü

Abstract

The requirement of reinvention on public administration is occurred with leaving of the traditional management to the modern management. The concepts like citizen orientation, governance, localization, accountability, transparency can be evaluated as the reflect of new public management.

In this study, the new public management, local government reform –which is arranged by this direction- and the city councils -as the application of citizen oriented management- are considered. Besides, the legality of city council organization –which is enacted with Municipal Act- is tested by the Selçuklu Municipality sample.

The purpose of this study is to approach the city councils, which are occurred as a factor of citizen orientation and to contribute public administration literature by arriving at an evaluation in the light of Selçuklu Municipality sample. At the same time, with this study, tangible results will be tried stated at the point of testing the conflict between theory and practice. As a result, it is thought that, measuring the performance of Selçuklu Municipality City Council will form a point of origin for the other municipalities.

Key Words: New Public Management, Citizen Orientation, The Local Government Reforms, The City Council

Giriş

Kamu yönetiminde yeniden yapılanmanın ekonomik, siyasal ve toplumsal faktörlerin etkisiyle şekillendiği çok yaygın bir kanaattir. Bu faktörlerin kesişme noktası olan hesap verilebilirlik, yerellik veya yerindenlik, yurttaş katılımı, vatandaş odaklılık gibi kavramlar, kamu yönetiminde yeniden yapılanmanın bir parçası olarak ortaya çıkmıştır.

Vatandaş odaklı kamu yönetiminin amacı, kırtasiyeciliğin arttığı, hizmetlerin sunulmasında vatandaşların ihtiyaçlarının göz ardı edildiği, zaman ve kaynak israfının yüksek olduğu ve bürokrasinin egemen olduğu yönetim yapısından, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde vatandaşın istek ve düşüncelerinin ön planda tutulduğu yönetim anlayışına geçmektir.

Tarihsel süreçte; 1980’li yıllardan itibaren hizmette verimlilik, kamu yönetiminde etkinlik ve kaynak tasarrufu öncelikleri ana tema iken, 2000’li yıllardan sonra demokratiklik, hukuk devleti ve insan hakları ilkeleri başat hale gelmiştir. Bu değişim, politikacı ve bürokratların vatandaş için politika belirlemesinden vatandaşın kendi politikasını kendisinin belirlemesine geçişi ifade eder. Kavramsal anlamdaki bu farklılık, ‘vatandaş için’ ya da ‘vatandaş tarafından’ ayrımını gündeme getirmiştir. Bu çalışmada bahsi geçen vatandaş odaklılık kavramı yukarıda ifade edilen iki anlamı da içerecek şekilde kullanılmaktadır. Ancak, kamu yönetimindeki genel trend ‘vatandaş tarafından’ a doğrudur.

Türk kamu yönetiminin tarihsel anlamda vatandaş odaklı olmak gibi bir kaygısı olmamıştır. Napolyonik bir anlayışla ve Güçlü Devlet ilkesi uyarınca örgütlenmiş olmasının payı kuşkusuz büyüktür. Ancak, kamu yönetimine karşı toplumsal taleplerin nitelik ve nicelik itibarıyla yetersiz olmasını da yabana atmamak gerekmektedir. Bütün bu nedenlerle, bu çalışmada ele alınan Kent Konseyi örneğini bu çerçevede değerlendirmekte yarar görülmektedir; olmayan anlayışın yerleştirilmesi açısından değerlendirmek daha mantıklı olacaktır.

Bu çalışmada; yeni kamu yönetimi bağlamında ele alınacak olan vatandaş odaklılık kavramı, Türkiye’de kamu yönetimi reformları kapsamında hazırlanan yerel yönetimler reformları ve bu bağlamda kent konseyleri ele alınmakta, ayrıca kent konseylerinin bir uygulama biçimi olarak Selçuklu Belediyesi Kent Konseyi Örneği değerlendirilmektedir.

Çalışmada, birincil ve ikincil kaynaklar kullanılmıştır. Literatür taramasından sonra, resmi dokümanlar, kent konseyi çalışmalarından ve belgelerinden alıntılarla ilgililerle yapılan mülakatlar değerlendirmelere dayanak teşkil etmektedir.

1. Yeni Kamu Yönetimi ve Vatandaş Odaklılık

1980’li yıllardan sonra gelişmiş birçok ülkede tartışmaya açılan ve kendine uygulama alanı bulan Yeni Kamu Yönetimi anlayışı, kamu yönetiminin kendi iç yetersizliklerinden kaynaklanan ihtiyaçların da etkisiyle ortaya çıkmıştır. Öne çıkan bu anlayış, kamu yönetiminin içinde bulunduğu sorunları çözmek amacını taşımaktadır (Eryılmaz, 2004a: 32, Eren, 2004: 103).

Yeni kamu yönetimi anlayışının da etkisiyle birlikte, kamu yönetimi alanında değişim ve dönüşüm hareketleri başlamıştır. Değişim ile birlikte, her işi yapmaya çalışan bir anlayış ve yapıdan, belirli alanlarda yoğunlaşmış, daha etkin, etkili, verimli ve vatandaş odaklı bir anlayış ve yapıya doğru bir evrilme gerçekleşmiştir (Eryılmaz, 2004a: 32).

Vatandaşa hizmet sunma amacıyla örgütlenen kamu yönetimi, kuruluşundan itibaren vatandaş odaklılık kavramına belli bir önem atfetmekte iken, özellikle 1980’lerden itibaren Yeni kamu yönetimi anlayışının da etkisiyle, bu kavram yeniden tanımlanmıştır. Bu itibarla, YKY anlayışının incelenmesi, vatandaş odaklılık kavramının anlaşılması noktasında yararlı olabilir.

1.1. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı

1970’li yıllarda ortaya çıkan petrol krizi, refah devleti anlayışının ve Keynesyen ekonomi politikalarının sorgulanması ihtiyacını doğurmuş ve mali krizin aşılmasında idari reform anlayışı yerine yeni yönetim anlayışı benimsenmeye başlanmıştır. Bu yeni yönetim anlayışı ilk olarak ABD ve İngiltere’de kendini göstermiş, dalgalar halinde diğer ülkeleri de etkilemiş ve reform çalışmaları ortaya çıkmıştır (Eryılmaz, 2004b: 241).

Bu gelişimi Eryılmaz (2004b: 241) üç aşamada ele almaktadır:

İlk aşama (1979–1985); kamuda yasal-yapısal serbestleşme, kamu mal ve hizmetlerindeki sübvansiyonların kaldırılması ve tasarruf politikaları,

İkinci aşama (1985 sonrası); kamu yönetiminin etkinlik ve verimliliğinin artırılmasına yönelik, devletin elindeki kamu iktisadi girişimlerinin özelleştirilmesi (3E ekonomi, etkinlik, etkililik)

Üçüncü aşama (1990 sonrası); kamu hizmetlerinde kalite, vatandaş odaklılık, yönetim, hesap verebilirlik ve hesap sorabilirlik, açıklık ve şeffaflık, performansa dayalı yönetim gibi ilke ve değerler ön plana çıkmıştır.

Dördüncü aşama olarak da (2000 sonrası) demokratiklik, insan hakları ve hukukun üstünlüğü türünden kavramların ön plana çıkması sayılabilir. Bu anlamda STK’larının Üçüncü Sektör olarak temel mal ve hizmet sunumu işine dâhil edilmesinden, verimlilik yanında maliyetleri ikinci plana iten ve demokrasiyi teşvik eden bir anlayışın baskın hale gelmesinden de söz etmek gerekmektedir.

Yeni kamu yönetimi anlayışının arka planı olarak “Yeni Sağ” düşüncesi gösterilebilir. İngiltere ve ABD’de 1970’lerin sonunda devleti küçültmek ve yeniden yapılandırmak isteyen ve yeni sağ olarak nitelendirilen partiler ve liderleri iktidara gelmişlerdir. İngiltere’de Margaret Thatcher, ABD’de Ronald Reagan iktidara gelmişler ve sağ politikalar denilen programları uygulamaya koymuşlardır. Bu politikalarla, refah devletin sonu ilan edilmiştir. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı, aynı zamanda farklı siyasal ideolojilere sahip hükümetlerde benimsenip uygulanmıştır. İsveç’te Sosyal Demokratlar, Yeni Zelanda ve Avusturalya’da İşçi Partisi iktidarları tarafından yeni kamu yönetimi reformları uygulanmıştır. (Eryılmaz, 2007: 18-20)

C. Hood, yeni kamu yönetiminin unsurlarını şu şekilde sıralamıştır (Hood, 1991: 4-5):

- Aktif katılımlı yönetim

- Performansa dayalı yönetim (performansın ölçülmesi)
- Sonuç odaklı yönetim
- Kaynak kullanımında disiplin
- Rekabetin artırılması
- Özel sektör yönetim tekniklerinin uygulanması
- Büyük organizasyonların optimal büyüklükte birimlere bölünmesi

Yeni kamu yönetimi anlayışının temel özelliği, Weberyen bürokrasi modeline dayalı örgütlenme anlayışına karşı olmasıdır. Ayrıca, devletin faaliyet alanının daraltılmasını ve bürokratların sadece, siyasilere değil, aynı zamanda halka karşı sorumlu olması gerektiğini savunmaktadır (Eryılmaz, 2007: 22-24).

1.2. Vatandaş Odaklı Yönetim

İşletme yönetimindeki müşteri odaklı yönetim anlayışının kamuya yansımaları, kamu yönetiminde vatandaş odaklı yönetimi anlayışını ortaya çıkarmıştır (Toker ve Ekici, 2003: 4). Diğer bir deyişle, özel sektör yönetiminde müşteriyi ön plana koyan müşteri odaklılık kavramı kamu yönetiminde vatandaş odaklılık olarak kullanılmaktadır. Vatandaş odaklılık, kamu yönetiminin, vatandaşları “müşteri” olarak görmesini ve bunun sonucu olarak müşteri memnuniyetini sağlamaya yönelik olarak çalışmasını gerektirmektedir. Vatandaşlar tarafından yönlendirilen bir kamu yönetimi anlayışı, bürokratların yönlendirmediği bir anlayış anlamına gelmektedir (Gökçe ve Kutlu, 2002: 80).

Kamu yönetiminde, bürokratik yönetim anlayışının ve bürokratik kültürün işlevsiz hale gelmesiyle birlikte yerini, vatandaş odaklı kültüre terk ettiği söylenilebilir. Vatandaş odaklı kültürde, kamu yönetiminde meydana gelen sorunlar doğru biçimde analiz edilerek, sorunlara çözüm aranır. Ayrıca, paylaşılan değerler içinde vatandaşlar önemli bir yere sahiptirler, vatandaşlarla sıkı bir temas söz konusudur (Avcı ve Kolsuz, 2001: 195)

Vatandaş odaklı yönetim anlayışı, kamu yönetiminde yönetim kalitesinin artırılması, hesap verme mekanizmalarının güçlendirilmesi, kamusal hizmetlerin sunumunda şeffaflığın sağlanması, vatandaşların politika oluşturma ve yönetim sürecine dahil edilme gibi girişimleri öne çıkarmaktadır. Vatandaş odaklı yönetim anlayışının ana hedefi, kamu yönetiminde etkinliği,

verimliliği ve kaliteyi artırarak, vatandaşlara en iyi hizmeti sunma ve vatandaşları merkeze yerleştirerek, vatandaş memnuniyetini en üst düzeye çıkarmaktır (Karataş, 2007: 84-87).

Vatandaş Odaklı Yönetim Süreci şu şekilde açıklanabilir (Karataş, 2007: 87-89):

- Vatandaşa sunulan hizmetin öncelik haline getirilmesi
- Vatandaşın anlaşılması
- Hizmet sunumuna yönelik yeterli kaynağın sağlanması
- Hizmetlere erişimin sağlanması ve hizmetin sunulması
- Hizmet performansının değerlendirilmesi ve raporlanması
- Sürekli gelişim sağlanması

Vatandaş odaklı kamu yönetimi, hem devletin vatandaşlara, hem de vatandaşın devlete olan saygı ve güvenini artırmada yararlı bir araç görevini üstlenmektedir (Saygılıoğlu ve Arı, 2003: 148).

1.3. Yeni Kamu Yönetimi ve Vatandaş Odaklı Yönetim

1970’li yıllardan sonra, Avrupa ve Amerika’da yerel yönetimlerin hemşerilerine/vatandaşa daha yakın olması düşüncesi ortaya çıkmıştır. Vatandaşa yakın yönetimin gerçekleştirilmesi; sürekli bir süreç, daimi bir görev olarak anlaşılmaktadır (Eren, 2001: 105). Bu bağlamda, bürokrasi merkezli yönetim yerini, vatandaş/müşteri odaklı yönetim anlayışına bırakmıştır (Eryılmaz, 2004b: 173).

Yeni Kamu Yönetimi anlayışını uygulayan çoğu ülkede, kamu yönetiminin içinde bulunduğu sorunları çözebilmek amacıyla, vatandaş odaklı yönetim anlayışı doğrultusunda çalışmalarda bulunulmuştur (Toker ve Ekici, 2003: 5).

Kamu yönetiminde reform girişimi ilk olarak ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde başlamış ve daha sonra diğer ülkelere dağılmıştır. YKY anlayışı, Amerika’da Hükümetin Yeniden Keşfi, İngiltere’de Gelecek Adımlar, Kanada’da ise Vizyon 2000 olarak uygulamaya konulmuştur (Gökçe Kutlu ve Gökçe, 2001: 20)

İngiltere’de Thatcher ve ABD’de Reagan iktidarlarının karşılaşılan ekonomik zorluklar ve bunalımlarının hantallığına karşı çözümler üretmek için reformları yürürlüğe koymuşlardır (Eryılmaz, 2007: 20).

ABD’de, Clinton döneminde başkan yardımcısı olan Al Gore tarafından ulusal performans inceleme raporu hazırlanmıştır. Bu raporda, kırtasiyeciliğin azaltılması, vatandaşın ön plana çıkarılması, personele daha fazla yetkinin verilmesi ve devletin asli fonksiyonlarına geri dönülmesi gibi temel öncelikler sıralanmıştır. Bu programın vizyonu, vatandaş nezdinde devletin değerinin geliştirilmesidir. Misyonu ise, vatandaşların devletle karşılıklı iletişiminin artırılarak hizmetleri daha iyi elde edebilmesi, devletin etkinlik ve verimliliğin artırılması, devletin vatandaşa karşı sorumluluğunun geliştirilmesidir. Basitleştirmek ve birleştirmek, süreçleri dönüştürmek, müşteri/vatandaş odaklı olmak, bu programın misyonunu gerçekleştirebilmek için gereken kurallardır (Toker ve Ekici, 2003: 6).

ABD kamu yönetiminde gerçekleştirilen reformun fikir babası olan, Gabler ve Osborne Reinventing Government adlı eserlerinde kamu yönetimi reformunu 10 unsurla açıklamaktadır (Kutlu, 2006: 129-130):

- Yönlendirici yönetim
- Toplumun sahip olduğu yönetim
- Rekabetçi yönetim
- Misyon odaklı yönetim
- Sonuç odaklı yönetim
- Müşteri/Vatandaş Odaklı Yönetim
- Girişimci yönetim
- Öngören yönetim
- Yetki devreden yönetim
- Pazar odaklı yönetim

İngiltere’de ise, iyi yönetilen otorite anlayışı geliştirilerek, vatandaş odaklılığa vurgu yapılmış ve bu duruma uygun süreçlerin oluşturulmasının gerekliliği belirtilmiştir. 1991 yılında, kamu hizmetlerinde kalitenin artırılması ve yönetimin değiştirilmesini öngören Vatandaş İmtiyazı Girişimi” uygulamaya konulmuştur (Toker ve Ekici, 2003: 7).

1991 yılında vatandaşlara daha fazla güç vermeye yönelik bir girişim olarak hayata geçirilen“ Vatandaşlık Şartı” yaklaşımının temel amaçları şu şekilde sıralanabilir (Al, 2008: 88-89):

- Kamu hizmetlerinde kaliteyi gerçekleştirmek
- Kamu hizmetlerinin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi,

- Kamu yönetimini kullanıcılarının arzularına daha iyi cevap verebilir hale getirmek
- Birimleri, hizmet ve müşteri eğilimli yapmak
- Kamu hizmetlerinde tercihleri çoğaltmak
- Paydaşları yakın ilişkiye sokmak

Vatandaş odaklı yönetim anlayışı; kamu yönetiminin bireylerin taleplerine duyarlı olunmasını, kalite standartlarının oluşturulmasını, iş ve işlem süreçlerinin belirlenmesini ve bunlara uyulmasını gerekli kılmaktadır (Eryılmaz, 2007: 25). Yönetim ve vatandaş arasındaki ilişkilerin yeni bir boyut kazanmasını sağlayan yeni yönetim anlayışı, yerel yönetimlerde vatandaş odaklılık kapsamında, hemşerilerin ihtiyaçlarının karşılanmasının farklı yollarla gerçekleşeceğini savunmaktadır. Bunlar; kamusal mal ve hizmet sunumunda daha çok seçme özgürlüğü sağlanması, kamusal mal ve hizmetlerin oluşumunda ve değerlendirilmesinde halkın daha çok katılımı, mal ve hizmet sunumunda daha yüksek kalite ve daha fazla hizmet, kamusal hizmetlerin daha yüksek başarısı ve etkililiğinin sağlanmasıdır (Eren, 2001: 100-101).

2000’li yıllardan sonra ise, vatandaş odaklılıktan yeni bir faza geçilmiş, vatandaş obje, yani kendisi için politikalar üretilen ‘pasif’ konumdan çıkarılarak kendine ait politikaları kendisi belirleyen ‘aktif’ konuma taşınmıştır. Bir başka ifadeyle; vatandaş odaklılıktan ‘vatandaşın odakta’ olduğu aşamaya ulaşılmıştır. Aradaki ayrım oldukça manidardır. Vatandaş odaklılık bir önceki aşamayı ifade ettiği için bir anlamda önemini kaybetmiştir.

Vatandaş/müşteri odaklı yönetimin amacı, özel sektörün araçlarından faydalanılarak, kamu hizmetlerinin iyileştirilmesine katkı sağlamak ve verimli hizmet sunabilmektir. Ayrıca, bu yönetim yaklaşımının, kamu kurumları ve yönetimi açısından hemşerileri ön planda tutma, sunulan hizmetleri iyileştirme ve çıktılarının onların beklentileri doğrultusunda oluşturma gibi işlevleri vardır (Eren, 2003: 66-67).

Osborne and Gaebler (1992: 177-179) vatandaş taleplerinin öğrenilmesi yöntemlerini şu şekilde sıralamaktadır:

Vatandaşlara uygulanan anketler, takip anketleri, topluma uygulanan anketler, vatandaş ile bire bir kontak sağlama ve raporlama, hedef gruplar belirlenmesi, hedef kitle ile (vatandaşlarla) mülakatlar, e-mail yoluyla iletişim, test pazarlaması, yeni hizmetlerin test edilmesi, kalite garantisi verilmesi, denetçiler, şikâyetlerin, yakınmaların kontrolü, ücretsiz telefonlar, dilek,

tavsiye ve şikâyet kutuları ve formlarıdır. Ayrıca, vatandaşların/müşterilerin yer aldığı konseylerin oluşturulmasıdır.

2. Türkiye’de Yeniden Yapılanma ve Vatandaş Odaklılık

Dünyada kamu yönetimi alanında üç aşama halinde meydana gelen gelişmeler, Türkiye’yi de etkilemiştir. Eryılmaz (2004a: 12) bu gelişmelerin üç ayrı dalga olarak etkisini gösterdiğini söylemektedir:

Birinci Dalga; 24 Ocak kararlarıyla birlikte 1980’li yıllarda büyük ölçüde ekonomi alanında engeller kaldırılmış ve serbest piyasa ekonomisine geçilmiştir

İkinci Dalga; Özelleştirme uygulamalarıyla kamu yönetiminin etkinliği ve verimliliği artırılmak istenmiştir. Düzenleyici ve denetleyici kurulların oluşturulmasıyla devletin hakem işlevi görmesi amaçlanmıştır.

Üçüncü Dalga; Yeni kamu yönetimi anlayışının meydana getirdiği yenilikler (etkinlik, verimlilik, süreç ve sonuç odaklılık, vatandaş odaklılık, performans yönetimi ve stratejik yönetim gibi) ülkemizde 2003 yılından sonra yapılan reformlarla kendine yer bulmuştur.

İlk kez, 1991 yılında yayınlanan, Kamu Yönetimi Araştırması (KAYA) projesi ile ortaya atılan “vatandaş odaklı olma” kavramı, kamu yönetiminde yeniden yapılanma çerçevesinde hazırlanan reformlarda da etkisini göstermiştir. Genel olarak yeniden yapılanmanın amaçlarına bakıldığında vatandaş odaklı olmak, verimliliği artırmak, kamu çalışanlarını yetkilendirmek, esnekliği ve saydamlığı artırmak göze çarpmaktadır (Dinçer ve Yılmaz, 2003: 29).

Türkiye’de kamu yönetimi alanında reform hareketleri özellikle 2000’li yıllardan sonra hızlanmıştır. Bu doğrultuda, 2003 yılında TBMM’ye gönderilen ancak yasalaşmayan “Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırma Kanunu Tasarısı” önemli bir aşamadır. Kanun tasarısının genel gerekçesinde bu tasarının 21. Yüzyılda, çağdaş bir yönetim zihniyetine ve yapısına kavuşturmak amacıyla hazırlandığını, iyi yönetim olarak ifade edilebilecek çağdaş yönetim zihniyeti ve yapısının kendine odaklı olmaktan, vatandaş odaklı olmaya geçişi hedeflediği ifade edilmiştir.

Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırma Kanunu Tasarısı ile kamu yönetimi sistemimizde; katılımcılık, saydamlık, bilgi edinme hakkı, hesap verebilirlik, sonuç ve süreç odaklılık, vatandaş odaklılık, hizmette yerellik, hizmetlerin kaliteli, etkili ve verimli sunulması gibi

yenilikler getirilmesi amaçlanmıştır (Al, 2004: 184-193). Kamu Yönetiminin yeniden yapılandırılması kapsamında hazırlanmış olan Yerel Yönetimler Reformları da yeni yönetim anlayışının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Yerel Yönetimler Reformları kapsamında 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2005 yılında ise 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu reformlarla, yerel yönetimlerin karar organlarının katılımcı yapısını güçlendirmek için kent konseyleri oluşturulmuş ve yönetim hizmetlerine gönüllü katılımı sağlama görevi verilmiştir (Şarbak, 2007: 60-63).

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun genel gerekçesinde, vatandaş odaklı olmaya vurgu yapılarak, vatandaşların yönetim sürecine ve siyasal sürece katılımına atıfta bulunulmakta, kent konseylerinin altı çizilmektedir. Ayrıca, yerel nitelikli kamu hizmetlerinin, sunumunda, hizmetlerden yararlananlarının memnuniyetinin artırmak, hukuka uygunluğu, etkinliği ve verimliliği sağlamak için vatandaşların taleplerini temel alan anlayışı uygulamaya koymak gerektiği vurgulanmıştır. Gerekçede vatandaşların yönetime katılma talebi ile kamu hizmetlerinin etkili sunulması arasında yakın bir ilişkinin varlığından söz edilmektedir.

Kent Konseyleri

Kent konseyleri, 'herkesin görüşlerini açıklama fırsatı bulabileceği bir platform' olarak tanımlanmıştır. Kent Konseyleri'nin en önemli işlevi, kentteki tüm aktörleri bir araya getirerek, tüm kent için bir platform oluşturmaktır. Kent Konseyleri, kentin kalkınma önceliklerinin ve sorunlarının tanımlandığı ve tartışıldığı demokratik platformlar olarak işlev görecektir (Emrealp, 2005: 65).

5393 Sayılı Belediye Kanununun Kent Konseyleri ile ilgili 76. maddesinin gerekçesinde şu ifadeler yer verilmiştir: "Kentte yaşayanlar arasında hemşehricilik bilinci, kent vizyonunun geliştirilmesi, kent hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirebilmek amacıyla bir sivil forum ve danışma mekanizması oluşturulmasının yararlı olacağı" belirtilmiştir.

Bu haliyle oldukça iddialı hedefler ortaya konulmaktadır. Gerçekleştirilip, gerçekleştirilemeyeceği ayrı bir konu olmakla beraber reformu uygulamaya koyanların, saiklerini anlama noktasında, bu türden hedeflerin bulun-

masını pozitif bir adım olarak değerlendirmek mümkündür. Ayrıca, kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi noktasında, belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, siyasi partiler, kamu kurum ve kuruluşları ve bunların temsilcileri ile mahalle muhtarları, kent konseyinin oluşumunda rol alarak, bunların etkili rol oynayacakları vurgulanmıştır. Mümkün olduğunca geniş bir hedef kitle seçilmiştir.

Bununla birlikte, bu platformda alınacak kararların ve görüşlerin belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınıp değerlendirileceği ifade edilmiştir. Kanunda, kent konseyinin, çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği belirtilmiştir. Kent konseyi kararlarının belediye meclisinin 'insafına' ve 'keyfine' bırakılması kent konseyleri açısından bir handikap olarak değerlendirilebilir.

Bu bağlamda, 5393 sayılı kanunun 76. maddesi uyarınca Kent Konseyi Yönetmeliği hazırlanmış ve 2006 yılında Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikte, kent konseyinin amacı yasaya paralel şekilde tanımlanmıştır. Kent konseyi; merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşerilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmaları olarak tanımlanmıştır.

Kent konseyi yönetmeliğinde belirtildiği üzere, vatandaş odaklılığının bir unsuru olarak işlev gören kent konseylerinin görevlerinden bazıları şunlardır:

- Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmaya katkıda bulunmak,
- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Yasada olduğu gibi, yönetmelikte de oldukça iddialı görevler sayılmıştır. Oysa asıl üzerinde durulması gereken şey görevlerin az ya da çok oluşu değil verilen görevlerin yerine getirilmesi açısından zorunlu mekanizmanın kurulmasıdır.

Kent konseyinin oluşumunda bazı kurum ve kuruluşların temsilcilerinin bulunması gerekmektedir. Bunlar; mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi, belediyenin içinde bulunduğu seçim bölgesi veya bölgelerinin milletvekilleri, belediye başkanı veya temsilcisi, sayısı onu geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, belediye meclisi üyeleri, mahalle muhtarları ve siyasi parti temsilcileridir. Bununla birlikte, üniversite temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, çeşitli sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile kent konseyince kurulan meclis ve çalışma guruplarının birer temsilcisi katılır.

Büyükşehir kent konseyine ise, beldede teşkilatını kurmuş siyasi partilerden TBMM de üyesi bulunanların ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, baro, kooperatifler, birlikler, konuyla ilgili dernek ve vakıf temsilcilerinin varsa en üst kuruluşlarının birer temsilcisi katılır.

Kent Konseyleri Yönetmeliğinin 12. maddesinde kent konseylerinin, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma gurupları oluşturabilecekleri belirtilmiştir. Oluşturulan bu meclislerin ve çalışma guruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirleneceği ve meclislerde ve çalışma guruplarında oluşturulan görüşlerin, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulacağı belirtilmiştir.

İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından 18.07.2007 tarihinde tüm valiliklere gönderdiği genelgede, Türkiye Yerel Gündem 21 programının yeni dönem projesi olan, Türkiye’de Yerel Gündem

21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi” projesi ile ilgili bilgi verilmiş, bu projenin 2007 yılında Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdiği belirtilmiştir. Bu proje ile ileriki dönemde, yerel yönetimlerin ve kent konseylerinin Binyıl Kalkınma Hedefleri’nin gerçekleştirilmesini izleme ve destekleme konusundaki kapasitelerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Proje çerçevesinde, 2008 yılının sonuna kadar, kent konseylerinin kurulması yönünde teknik destek ve katkı sağlanması ve bu kapsamda oluşturulan Kent Konseylerinin kapasitelerinin, yerel düzeyde etkin olarak Binyıl Kalkınma Hedeflerine odaklanacak şekilde geliştirilmesi de hedeflenmiştir.

Merkezi yönetim kuruluşlarının ve belediyelerin temsilcilerinin, Kent Konseyleri’nin yaklaşık üçte birini oluşturduğu, geriye kalan üçte ikilik bölümünün ise sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluştuğu görülmektedir. Bu özellik, sivil toplumun Kent Konseyi bağlamındaki ağırlıklı konumunu ve işlevini ön plana çıkarmaktadır (Emrealp, 2005: 67). Kent konseyi, vatandaşları kent konseyine davet etmekte ve karar verme mekanizmalarına girmeye zorlamaktadır. Bu doğrultuda, kent konseylerinin vatandaş odaklılığın bir unsuru işlevi gördükleri söylenilebilir (Kutlu, 2005).

3. Selçuklu Belediyesi Örneği

Selçuklu Belediyesi, 2.056 km²’lik alan ve 454.537 kişilik nüfusuyla Konya Büyükşehir Belediyesi ilçesi konumundadır. Belediye, 1987 yılında 3399 sayılı kanunla kurulmuştur. Selçuklu belediyesi, imar uygulamaları, altyapı, çevre, turizm, kültür-sanat ve sosyal içerikli uygulamalarının yanında halkı yönetim sürecine dâhil edecek, vatandaş odaklılığı, katılımcılığı, şeffaflığı ve hesap verebilirliği sağlayacak uygulamalarda bulunmayı taahhüt etmektedir (Selçuklu Belediyesi: www.selcuklu.bel.tr).

Türkiye’de Kent Konseyi’ni ilk toplayan belediyelerden birisi olan Selçuklu Belediyesi, vatandaşların yönetim sürecine katılımını teşvik edici bir girişimde bulunmuş ve kent konseyini hayata geçirmiştir. İlk kez, 29 Nisan 2005 tarihinde toplanan Selçuklu Kent Konseyinde, oluşturulan daimi komiteler kanalıyla kent konseyinde alınan ilke kararları doğrultusunda vatandaş katılımı ve vatandaş odaklılık uygulamaya konulmaya çalışılmaktadır. Komitelere ve çalışma gruplarına seçilen kişilerin konunun teorik ve uygulamalı yönlerini bilmeleri önemli bir husus olarak göze çarpmaktadır. (Kutlu, 2005). Konsey 1. Olağan Genel Kurulu’nu 2007 yılında gerçekleştirmiştir.

3.1. Konseyin Kuruluşu ve İşleyişi

Bu doğrultuda, hem 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesi ve hem de Kent Konseyi Yönetmeliği uyarınca, Selçuklu Belediyesi Kent Konseyi Yönetmeliği hazırlanmıştır. Kent Konseyi'nin kuruluş sürecinde ulusal ve uluslararası örneklerden yararlanıldığı ifade edilmektedir (Adem Esen ile Mülakat, Konya, 15 Ağustos 2008). Belediye Başkanı'nın Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi üyesi olması bu noktada uluslararası boyutu açıklama açısından yararlıdır.

29 Nisan 2005 toplantısında Belediye Başkanı Doç. Dr. Adem Esen, kent konseyinin kuruluş amacını şu şekilde ifade etmiştir: “Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve sürdürülebilir bir kent oluşturmak amacıyla kent sorunlarını ele almak, yerel yönetimlere ve karar alma süreçlerine halkın katılımını sağlamak, kentin kalkınma, gelişme ve eylem planlarını hazırlamak ve hazırlanan planların hayata geçirilmesini sağlayacak önerilerde bulunmak, yerel demokrasinin gelişimine katkıda bulunmak”. Esen Kent konseyinin, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları, üniversite ile koordineli olarak çalışacağı noktasının altını çizdikten sonra, bu kurum ve kuruluşların temsilcileri ile her mahallenin temsilcilerinin konsey toplantılarına katılarak, halkın istek ve beklentilerini belediyeye aktarabileceğini söylemiştir.

Konseyin aldığı kararlar tavsiye niteliğinde olmasından dolayı bağlayıcılığı yoktur. Bu nedenle, kent konseylerinin belediye karar mekanizmasının tam olarak neresinde olduğu da tartışmalı bir noktadır. Meclis açısından bağlayıcılığı bulunmayan kararların uygulamada yaratacağı zafiyet hem belediye bürokratlarını hem de politikacılarını zor durumda bırakacaktır.

Konsey için Belediye tarafından ayrıca bir parasal kaynak ayrılmamıştır. Bunu da kent konseyine belediyenin yaklaşımı açısından negatif bir nokta olarak algılamak yerinde olacaktır. Ancak 9-10 Mayıs 2008 tarihinde Konya'da, Türkiye Yerel Gündem 21 programı çerçevesinde, “Kent Konseyleri'nin Desteklenmesi” konulu eğitim programı düzenlenmiştir. Programda “Kent Konseyi Yönetmelik Değişiklik Taslağı da ele alınmış, bu doğrultuda kent konseylerinin mali yapısıyla ilgili olarak “belediyelerin imkânları ölçüsünde gerekli ayni ve nakdi yardım ve desteği sağlayabilecekleri” ortaya konulmuştur. Gerektiği hallerde konseye kaynak aktarılabilir olması sorunu bir nebze olsun hafifletmektedir.

Belediye ve kent konseyi arasındaki sıkı ilişki gözden kaçmamaktadır. Belediye meclisi üyeleri ve belediye yöneticileri, kent konseyi, kent meclis-

leri ve çalışma gruplarında üye ve yöneticilik görevlerinde bulunmaktadır. Belediye başkan yardımcıları ve belediye birim amirleri de kent konseyinde görev yapmaktadır. Olumsuz nokta, tamamen sivil katılımı desteklemek üzere düşünülen bir mekanizmanın resmileştirilmesidir. Ancak, katılım kültürü yeterince gelişmemiş bir toplumda bir taraftan katılımı teşvik ederken diğer taraftan belediyenin resmi süreci ile konseyi uyumlu hale getirme açısından böyle bir uygulamanın yararlı olduğu bile pekâlâ iddia edilebilir.

Belediye görevlilerinin dışında, konseye ve çalışma gruplarına vatan- daşlar da katılabilmektedir. Halkın yönetim sürecine katılımını ve vatandaş odaklı yönetimi daha iyi sağlayabilmek için her mahalleden bir temsilci konsey toplantılarına çağrılmaktadır. Vatandaş katılımının sağlanması amacıyla düşünülen kent konseylerindeki sivil katılım mutlaka önemlidir. Zira demokrasi bir eğitim meselesidir; gerekli eğitim verilmeden ve mekanizmalar kurulmadan gerçek anlamda katılımı beklemek biraz safdillik olur.

Selçuklu Kent Konseyi, son olağan genel kurul toplantısını da 18.12.2008 tarihinde yapmıştır. Bu toplantıda gündeme uygun olarak önce divan kurulu teşkil etmiş ve katipler seçilmiştir. Faaliyet raporu okunduktan sonra kadın meclisi, gençlik meclisi ve çalışma grupları çalışma yönergeleri görüşülerek kabul edilmiştir. Genel kurul toplantısı, çok olumlu bir hava içerisinde ve hem genel kurulu üyeleri, hem de vatandaşların aktif katılımı ile başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

3.2. Çalışma Grupları ve Faaliyetleri

Çalışma Grupları, belirlenen öncelikli konularda farklı sektörlerden, kuruluşlardan ve disiplinlerden gelen kişileri buluşturmaktadır. Emrealp (2005: 77) bu grupların, yalnızca bir tartışma, düşünce geliştirme ve ortak noktalarda buluşma ortamı yaratmakla kalmayarak, ilgili konulardaki temel sorunların çözümüne yönelik eylemlerin ve bunların önceliklerinin belirlendiği bir platform işlevini görmekte olduğunu ifade etmektedir.

Selçuklu Kent Konseyi çalışma gruplarına çok önem vermiştir. Bu bağlamda Çevre ve Sağlık Çalışma Grubu, Engelliler Çalışma Grubu, Sanayici ve Esnaf Çalışma Grubu, Eğitim, Kültür ve Sanat Çalışma Grubu ve Tüketici Bilincini Geliştirme Çalışma Grubu olmak üzere 5 tane çalışma grubu oluşturulmuştur. 18.12.2008 tarihinde gerçekleştirilen kent konseyi genel kurul toplantısında Selçuklu Kent Konseyi Çalışma Grupları Yönerge Taslağı

genel kurul üyelerinin oyuna sunulmuş ve oybirliği ile kabul edilmiştir. Böylece çalışma gruplarının yeni çalışma yönergesi uygulamaya konmuştur.

Çevre ve Sağlık Çalışma Grubu'nda 9 üye bulunmaktadır. Bu çalışma grubunda belediye yöneticileri, bir STK yöneticisi (Çevre Dostu Çalışanlar Derneği), üniversite temsilcisi ve ilgili mühendisler yer almaktadır. Bu çalışma grubu, bir aksiyon planı hazırlamış ve öncelikli olarak bazı konulara değinmiştir:

- Atık suların arıtılması ve katı atıkların ayrıştırılmasının önemi vurgulanmıştır. Bunun doğrultusunda KOSKİ'nin (Konya Su ve Kanalizasyon İşleri) su arıtma ile ilgili yaptığı çalışmalarının değerlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.
- Kirlenme kaynaklarının neler olduğunun tespit edilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.
- Kabahatler Kanunu'nun incelenip, bu kanundan yararlanılmasının gerekliliği vurgulanmıştır.
- Ayrıca TEMA (Türkiye Erozyonla Mücadele Vakfı) Vakfı ile bilgi alışverişinde bulunulmasının gerekliliği ve vakfın çalışmaları ile ilgili brifing alınmasının önemi vurgulanmıştır.
- Sonuçta, İl Çevre Orman Müdürlüğü ile koordineli olarak çalışmanın önemi altı çizilmiş ve toplantıda çalışma grubu olarak müdürlüğün çalışmaları hakkında seminer alınmasına karar verilmiştir.

Engelliler Çalışma Grubu'nda 13 üye bulunmaktadır. Bu çalışma grubunda belediye birim yöneticisi, belediye meclis üyesi, STK yöneticisi (İşitme Engelliler Derneği) ve diğer üyelerden oluşmaktadır. Engelliler çalışma grubu da bir aksiyon planı hazırlamıştır. Bu planda değinilen konulardan bazıları şunlardır:

- İlk olarak Selçuklu ilçesinde yaşayan tüm engellilerin envanterinin detaylı bir şekilde hazırlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır.
- Daha önce, Selçuklu Belediyesi tarafından başlatılan, engelliler için yapılan kaldırımlar ile ilgili düzenlemelerin devam etmesinin gerektiği ifade edilmiştir.
- Belediyenin görme engelliler kütüphanesinden, engellilerin yararlanmasının sağlanması gerektiği, bunun yanında engelli vatandaşlar için rehabilitasyon merkezlerinin kurulmasının teşvik edilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

- Selçuklu Belediyesi semt pazarlarında özürülüler için ayrılan % 2'lik kontenjandan engelli vatandaşların yararlanabilmesinin önemi belirtilmiştir.

Daha önce SELMEK kursları adı altında açılan meslek edindirme kurslarının yanında, engelli vatandaşlar için özel kursların açılmasının teşvik edilmesi gerektiği belirtilmiş, hatta bu işte öncü olunması konusuna vurgu yapılmıştır.

Engelliler çalışma grubu tarafından yapılacak bütün bu çalışmalarda, Konya Büyükşehir belediyesi ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile koordineli olarak çalışmanın gerekliliği vurgulanmıştır.

Sanayici ve Esnaf Çalışma Grubu'nda 8 üye bulunmaktadır. Bu çalışma grubunda belediye birim yöneticisi, belediye meclis üyesi ile çeşitli oda ve birliklerin temsilcileri bulunmaktadır.

Sanayici ve Esnaf Çalışma Grubu'nun hazırlamış olduğu aksiyon planında vurgulanan konulardan bazıları şunlardır:

- Sanayici ve esnafın sorunları ele alınarak, ticaretin gelişiminin sağlanması için, çevre yolları, hava yolu, tren yolu, gümrükleme gibi esnafın ihracatını artırıcı çalışmalara destek sağlanmasının gerektiği belirtilmiştir.
- "Kabahatlar Kanunu" hakkında esnafın bilgilendirilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.
- Hem meslek odaları ile hem de belediyelerle ortaklaşa, AB Uyum yasaları hakkında esnafın ziyaret edilmesi ve bilgilendirme toplantılarının yapılması gerektiğinin altı çizilmiştir.
- Selçuklu Belediyesi sınırları içerisinde yer alan esnafın envanterinin çıkarılmasının ve kayıt dışı faaliyet gösteren esnaf ve sanayicinin kayıt altına alınmasının gerekliliği vurgulanmıştır.
- Selçuklu Belediyesi ile birlikte kardeş şehirler belirlenip, bu şehirlerle işadamları ile birlikte ziyaretler düzenlenmesi, gerektiği ifade edilmiştir.

Tüm bunların yanı sıra kentin sorunlarına duyulan hassasiyetin de alınan pek çok kararda ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. 2005 yılında alınan bir kararda da direkt olarak milletvekilleri muhatap alınmak suretiyle, kavşak düzenlemelerinin şehrin trafik sorunu yaşamayacağı bir sıra ve düzen içerisinde yapılmasının gerekliliği vurgulanmış, söz konusu faaliyetler için

gerekli olan kaynağın da yine bu sıra izlenerek verilmesi talep edilmiştir. Yine aynı tarihli alınan bir kararda da trafik sorunu paralelinde teknik elemanlar destekli bir birim oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir. Bunlardan birisi de, 2006 yılında Konya Ovası Sulama Projesi (KOP) ‘nin bir an önce hayata geçirilmesinin öneminin vurgulanıp, konunun kamuoyunda sürekli olarak gündemde tutulması için başkanlık makamına sunulmak üzere tavsiye kararı alınması olduğu belirtilebilir. Tüm bu ve buna benzer tavsiye kararlarının neticesi büyük oranda olumlu sonuca ulaşmış ve kentin daha yaşanabilir bir kent haline gelmesine de katkıda bulunulmuştur.

Eğitim, Kültür ve Sanat Çalışma Grubu’nda 8 üye bulunmaktadır. Bu çalışma grubunda belediye birim yöneticisi, belediye meclis üyesi, üniversite öğretim üyeleri ile çeşitli kamu kurum ve kuruluş temsilcileri yer almıştır. Bu çalışma grubunun amacı, Konya’nın gizli kalmış kültürel, tarihi ve sanatsal özelliklerini ortaya çıkarmak için girişimlerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda, üniversite, meslek odaları ve çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile koordineli olarak çalışılması planlanmaktadır. Eğitim, Kültür ve Sanat Çalışma Grubu, bir aksiyon planı hazırlamıştır. Bu planda şu konulardan bahsedilmiştir:

- Sosyal ve kültürel programların yapılması gerektiği, özellikle halk geceleri, komşuluk geceleri gibi programların yapılmasında öncü olunması gerektiği vurgulanmıştır.
- Ayrıca, Tasavvuf, Mehter, Klasik ve Türk Halk Müziği’nin yer alacağı öz müziğimizi yansıtan kültürel bir CD hazırlanmasının gerektiği belirtilmiştir.
- Eğitim konusunda, okul yaptırma kampanyalarına destek verilmesi gerektiği ayrıca yeni yasada belirtilen olanaklar nispetinde okullara yardımcı olunması gerektiği ifade edilmiştir.
- Ayrıca, okuma alışkanlığının kazandırılması doğrultusunda kitapçıklar hazırlanarak gençlere ve çocuklara dağıtılmasının gerekliliği vurgulanmıştır.
- Çok amaçlı bir spor salonu yapılması için girişimlerde bulunulması gerektiği; üniversitelerin ve devlet tiyatrolarının desteğiyle bir tiyatro grubunun oluşturulması için öncülük yapılması; bununla birlikte Konya’yı tanıtan, otantik bir “Konya Evi”nin açılması için girişimlerde bulunulması gerektiği belirtilmiştir.

Tüketici Çalışma Grubu, 7 üyeden oluşmaktadır. Bu çalışma grubu da belediye birim yöneticisi, ISO Danışmanı ve diğer üyelerden oluşmaktadır. Söz konusu çalışma grubunun amacı, sadece para ile mal veya hizmet satın alan vatandaşın değil, sıradan bir hizmet almakla mükellef olan kişilerin de bilinçlendirilmesini sağlamaktır. Ayrıca, Tüketici Çalışma Grubu, diğer çalışma gruplarıyla koordineli olarak çalışmak amacıyla kurulmuştur. Tüketici Çalışma Grubu da bir aksiyon planı hazırlamıştır. Bu planda şu konulara yer verilmiştir:

- Herkesin tüketici olarak bilgilendirilmesini sağlamak için kampanyalar düzenlenmesi, seminer, sempozyum gibi programların yapılması amaçlanmıştır.
- 4077 sayılı Tüketicuyu Korumaya Dair Kanunu'nun önemi vurgulanarak, vatandaşa kentlilik bilincinin kazandırılmasının önemini altı çizilmiştir.
- Tüketici Haklarını Korumaya Dair yasayla ilgili olarak Selçuklu ilçe halkı ve esnafının bilgilendirilmesi amacıyla cep kitapçığı bastırılması planlanmaktadır.
- "Tüketici Yüzyılında Yeni Tüketici ve İletişim" konulu bir panel düzenlenmesi planlanmaktadır. Amaç, ilçe halkının tüketici hakları ile ilgili taleplerine yardımcı olmaktır.

Bu kapsamda, Belediye, Tüketiciler Birliği, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü ve Konya Barosu işbirliği ile "Tüketici Yasası Hakem Heyetleri" konulu bir panel düzenlenmiştir.

3.3. Kent Konseyi Meclisleri ve Faaliyetleri

Kent konseyleri bünyesinde kadın, gençlik ve çocuk meclisleri oluşturulmaktadır. Kadın Meclislerinin, yalnızca Kent Konseyi'nde kadınların güçlü bir şekilde temsilini sağlamakla kalmayarak, kadınlarla ilgili öncelikli konuların tüm kentin ortak gündemine taşınmasının da yolunu açacağı iddia edilmektedir. Emrealp (2005: 83-84) Kadın Meclisi'nin, kadınların toplumsal yaşamın her alanında söz sahibi olması, kent ve kadın sorunları ve sorumlulukları konusunda bilinçlenmesi, kadın bakış açısıyla politikalar oluşturması, yerel hizmetlerin yürütülmesinde daha çok sorumluluk üstlenilmesi gibi çok-yönlü ve geniş kapsamlı hedefleri ve bunların gerçekleştirilmesine yönelik işlevleri bulunduğunu söylemektedir.

Gençlik meclisleri ise, ‘demokratik katılımın ve yapının güçlendirilmesi, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde gençlerin aktif rol almasını hedefleyen gönüllülük temelinde oluşmuş bir kurum’ olarak tanımlanmaktadır. Bu meclisler, yerel karar alma süreçlerine gençliğin gereksinimlerini ve beklentilerini yansıtan yeni bir bakış açısı getirmekle kalmayarak, diğer yerel ortakların da gençliğin katılımı konusundaki bilinç düzeyinin ve duyarlılığının gelişmesine önemli katkılarda bulunmalarını öngörmektedir (Emrealp, 2005: 92).

Selçuklu Kent Konseyi tarafından da, Çocuk Meclisi, Gençlik Meclisi ve Kadın Meclisi adları altında üç kent meclisi kurulmuştur. Çocuk Meclisi 9, Kadın Meclisi 26 ve Gençlik Meclisi 21 üyeden oluşmaktadır. Kent konseyinin bu meclislerle karşılıklı görüş alışverişinde bulunarak, bu meclislerin görüş ve düşüncelerinden yararlanmak amacıyla olduğu belirtilmektedir (Adem Esen ile Mülakat, Konya; 15 Ağustos 2008). Hem çocuk ve gençlik meclislerinde hem de kadın meclisinde belirlenen görüş ve düşünceler, konseyin gerçekleştirmeyi planladığı faaliyetlerin şekillenmesi için büyük önem taşımaktadır.

Kadın ve Gençlik Meclisleri’nin çalışma yönergesi taslağı 12.18.2008 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında genel kurul üyelerinin oylarına sunulmuştur. Kadın meclisi çalışma yönergesi taslağı değişikliklerle birlikte; gençlik meclisi çalışma yönergesi taslağı ise herhangi bir değişiklik olmadan oybirliği ile kabul edilmiştir. Söz konusu çalışma yönergeleri ile bu meclislerin daha sonraki faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için önemli bir adım atılmıştır.

Oluşturulan bu meclisler tarafından bazı faaliyetlerde bulunulmuştur. Bu faaliyetlerden bazıları, “Türk Halk Müziği Korosu”nun kurulması, panel ve konferanslar düzenlenmesi, “Halk Geceleri ve Komşuluk Geceleri” düzenlenmesidir. Yine meclisler bünyesinde 2007 yılı içerisinde çeşitli kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, STK yöneticileri, üniversite öğretim üyeleri, belediye meclisi üyeleri ve belediye yöneticileri, mahalle muhtarları, gibi birçok kesimin iştirak ettiği “kent sohbetleri” düzenlenmiştir.

Söz konusu meclisler içerisinde özellikle, şu an kendi yönetmeliklerini hazırlama sürecinde olan Kent Konseyi Kadın Meclisi’nin çalışmaları daha etkin olarak devam etmekte ve önemli bir fonksiyon icra etmektedir. Meclis faaliyeti olarak icra edilen “kadınlar kurultayı”, “annelik okulu”, “aile içi iletişim seminerleri” ve bu konuda bilgilendirici yayınların hazırlanması meclisin etkinliğini ortaya koyan göstergeler arasındadır.

Kent Konseyi Çocuk Meclisi ise periyodik olarak yapmış olduğu toplantılarda tiyatro grubu oluşturulması, müzik grubu oluşturulması, sportif faaliyetler için Selçuklu Belediye Spor Kulübü ile ortak çalışma kararı almıştır. Ayrıca Çocuk Meclisi, ilköğretim okulu öğrencilerinden oluşan “çocuk tiyatrosu” ve “çocuk korosu”nu faaliyete geçirmiştir. Bunun yanı sıra Çocuk Meclisi etkinliği olarak; “çocuk kütüphaneleri” oluşturulmuş, bu kütüphanelerdeki üye sayısı 3.000; toplam kitap sayısı ise 20.000’e çıkarılmıştır. Yine bu kalemde Çocuk Meclisi öncülüğünde, “Görme Engelliler Kütüphanesi” de oluşturularak görme engelli vatandaşların ve öğrencilerin yararına sunulmuştur.

Değerlendirme ve Sonuç

Kent konseyleri yerel yönetim sistemimize henüz yeni kazandırılmış bir uygulamadır. Bu nedenle kent konseyleri ile ilgili tam anlamıyla ve sağlıklı değerlendirme yapmamıza yetecek verinin bulunduğunu söylemek oldukça zor görünmektedir. Henüz oluşturulma aşamasındaki bir girişimden sınırlı veriler elde edileceği vakıdır. Bununla beraber son 3 yıllık dönemde ortaya çıkan gelişmelerin değerlendirilmesi bundan sonraki süreci öngörme ve muhtemel problemlere çözüm üretme noktasında yol gösterici olabilir. Aynı zamanda, yönetimin eldeki (veri ya da fiziksel) kaynakları optimal şekilde kullanarak belli amaçlara ulaşma çabası olduğu göz önünde tutulursa, eldeki verilerle en uygun sonuçları elde etmeye çalışmamız bir idare faaliyeti olacaktır. Bu nedenle değerlendirmemiz sağlıklı sonuçlar verecektir.

Herhangi bir reform ya da girişimin başarısını etkileyecek faktörleri şu şekilde sıralamak mümkündür: Özerk karar verme ve uygulama mekanizması, bağımsız gelir kaynakları, gerekli toplumsal destek ve kaygı, politik kararlılık, doğru adımlar ve kültürel altyapının bulunup-bulunmamasıdır. Bütün bu faktörler belli dereceye kadar mevcutsa, kent konseylerinin çalışması hatta başarılı olması da mümkün olacaktır. Bütün bu başarı göstergeleri aynı zamanda kent konseylerinin performansının ölçülmesinde de baz oluşturabilir.

Peki Selçuklu Belediyesi Kent Konseyi bu başarı göstergeleri açısından ne durumdadır? Özerk karar verme ve uygulama mekanizması bulunmakta mıdır? Belediye yasasıyla getirilen kent konseyi kararlarının belediye meclisine bildirileceği hükmü maalesef karar alma konusunda olmasa bile uygulama noktasında sıkıntılara neden olacaktır. Uygulanamayan mükemmel kararların kent halkına hiçbir yararı dokunmayacaktır. Bu nokta belki de

kent konseylerinin yumuşak karnıdır. Selçuklu Belediyesi örneğinde, yukarıda çalışma grupları anlatılırken verilen üye kombinasyonu bizi bir nebze olsun rahatlatır. Şöyle ki, çalışma gruplarına belediye meclis üyeleri ve belediye birim başkanları da üyedir. Bu kent konseylerinin belediye bürokrat ve politikacıları tarafından yönlendirilmesine neden olabileceği gibi, diğer açıdan kent konseyi kararlarının uygulanmasını da kolaylaştırabilir. Zira belediye meclisi ve belediye hizmet birim başkanlarının resmi süreç içinde hayati önemleri bulunmaktadır. Kısaca ifade etmek gerekirse, kent konseylerinin bağımsız karar alma ve uygulamaları hususu Selçuklu örneğinde hiç de fena olmayan bir şekilde çalışabilir.

Kent konseylerinin bağımsız gelir kaynakları da bulunmamaktadır. Gelir hususu, bir önceki maddeyle alakalı bir konudur. Gelir konusu aslında karar verme ve uygulamanın bir fonksiyonudur. Zaten karar verilmişse ve uygulanıyorsa konunun mali boyutu da halledilmiş demektir. O zaman tartışma belediyenin maddi imkânları noktasına taşınacaktır. Selçuklu Belediyesi bu açıdan oldukça iyi durumdadır. Adem Esen (Mülakat, Konya 15 Ağustos 2008) Selçuklu Belediyesinin Türkiye’de borcu olmayan nadir belediyelerden olduğunu ifade etmektedir. Kuşkusuz, belediye birim başkanlarının ve meclis üyelerinin ilgili komisyon üyelikleri finansal yönden sıkıntısı olmayan belediyenin kent konseyi etkinliklerine maddi kaynak tahsisini kolaylaştırıcı unsurlar olacaktır.

Kent konseyi kuruluş ve çalışmalarına gerekli toplumsal destek bulunmakta mıdır ve önemi noktasında gerekli toplumsal kaygı mevcut mudur? 25 Nisan 2005 tarihli toplantının katılım düzeyi bu soruya olumlu cevap vermemizi sağlayacak oranda idi. Şehrin en büyük salonlarında yapılan toplantıya olan nitelik ve nicelik itibarıyla yüksek katılım konunun toplumsal destek boyutunun varlığına delalet etmektedir. Kaygı açısından belki aynı netlikte cevap vermemiz mümkün olamayabilir. Katılım kültürü zayıf bir toplumdaki yüksek yoğunlukta bir katılım beklemek sanırız yanlış olur. Tarihsel olarak Türk toplumu demokratik katılıma gerektiği önemi vermeyen bir toplumdur. Ancak, son yıllarda AB reformları adı altında uygulamaya konulan reformlar ve eğitim düzeyindeki hissedilir derecedeki artış katılım ve kaygı ikilisini mutlak derecede yükseltmektedir. Halkın oy verme davranışları bunun önemli bir göstergesidir. Vatandaşın oy verirken çok ince hesaplar yaparak hareket etmesi siyaset sosyologlarının dikkatlerinden kaçmamakta, son dönemlerde çok karmaşık ilişkilerden söz etmektedirler.

Politik kararlılık konusu da toplumsal kararlılıkla beraber değerlendirilmeyi gerektirmektedir. Politikacılar içinde yaşadıkları toplumdan uzakta

insanlar değildirler. 57. Hükümet döneminde başlayan ve halen devam eden demokratikleşme paketleri, yukarıda irdelenen kamu yönetimi ve yerel yönetimler reformları politik kararlılığın en önemli göstergeleridir. Aynı zamanda, kent konseyleri konusu da zaten bütün bu tartışmaların doğurduğu bir sonuçtur. Bu nedenle kamu yönetimi reformu kapsamında sadece kent konseyleri değil, başkaca bir dizi mekanizma getirilmiştir. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, merkezi yönetimden yetki devri ve yerelleşme çabaları politikacıların kaygılarından sadece birkaçıdır. Bunların hatırı sayılır kısmı bir önceki dönemde Cumhurbaşkanı ya da yargı engeline takılıp, akamete uğrasa da politikacıların değişim noktasındaki kaygılarında bir sapma veya azalma yokmuş gibi görünmektedir. Genel siyaset için mevcut olan şartlar aynen Selçuklu örneğinde de bulunmaktadır. Belediye başkanı bu sürece inanmaktadır. Kendisi de akademisyen olan ve yukarıda ifade edilen, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi üyesi olan belediye başkanı kent konseylerinin önemini farkındadır. Bu nedenle Selçuklu Belediyesi kent konseyini ilk toplayan belediyelerden birisidir.

Başka bir kriter olan, acaba kent konseyleri adı altında yapılan örgütlenme ve ilgi alanları doğru adımlar mıdır konusuna da olumlu yanıt vermek mümkündür. Çalışma gruplarının başlık ve içeriğiyle, meclislerin yapı ve oluşumu Selçuklu Belediyesinde doğru adımlar atıldığı kanaatini destekler mahiyettedir. Yerel yönetim birimi olması hasebiyle ve kanunda belirtilen görevleri yapmak kastıyla örgütlenmesi dolayısıyla beş çalışma grubu teşkil edilmiştir. Bu grupların isim ve içerikleri doğru adımlar atıldığı izlenimi vermektedir. Ayrıca, gruplar tarafından tespit edilen çalışma alanları da yerel nitelikli ve koordinasyon sağlayıcı adımların belirlendiği hissini vermektedir. Kuşkusuz belediyenin performansı ancak uygulamayla ortaya çıkacaktır. Aksi takdirde, en doğru hedefleri tutturmak için en iyi örgütlenmeyi yapmak kâfi gelmez, önemli olan sonuçtur. Bu noktada, Selçuklu Belediyesi kent konseyine başarılı ya da başarısız deme imkânımız kısıtlıdır, çünkü performans konusunda yeterli ve somut deliller elde mevcut değildir.

Peki, kent konseyleriyle ilgili kültürel altyapı bulunmakta mıdır? Vatandaşlar katılım konusunda gerekli kültürel tabana sahip midir? Soru kent konseylerini aşan boyutlardadır. Türk siyasi ve yönetim tarihinde kent konseyi türünden resmi alanda sivil organizasyonlara fazla rastlanmamaktadır. Geçmişte var olan ve 'resmi' birtakım görevler de üstlenen vakıflardan söz edilebilir, ancak onlar etki alanı itibarıyla gayet sınırlı kuruluşlardı. Eğitim, sağlık, kültür, çevre, ekonomi ve sosyal sorunların tamamı tek bir çatı altın-

da ve modern anlamda resmi prosedür içinde muhtemelen tarihte ilk kez görülmüştür. Bu nedenle kent konseyleriyle ilgili kültürel altyapının varlığından söz edebilmek için ilgili konseylerin tek tek değerlendirilmesi daha yararlı olabilir. Henüz kentleşmemiş, kent kültürünü benimseyememiş yerlerde kent konseyleri de sınırlı başarı gösterecektir. Selçuklu belediyesi bu noktada şanslı sayılabilecek bir konumdadır. Sınırları içinde ülkenin en büyük üniversitesinin bulunması, kozmopolit yapısı, hızlı gelişim trendi (Konya il nüfusu son sayımda 240 bin düşerken Selçuklu nüfusu 327 binden 454 bine çıkmıştır), kentleşme oranı ve eğitim seviyelerinin göreceli olarak yüksekliği Selçuklu'yu avantajlı hale getirmektedir. Bütün bu değerlendirmeden sonra kent konseyinin kurulması ve başarılı şekilde çalışması için gerekli kültürel taban Selçuklu'da kabul edilebilir derecede mevcuttur.

Sonuç olarak; vatandaş odaklı yönetim anlayışının bir uygulaması olarak düşünülen kent konseyleri bu uğurda önemli bir boşluğu doldurma kapasitesine sahiptir. Selçuklu örneğinden de görüleceği üzere, demokratik kaygıları belli ölçüde tatmin eden, vatandaş katılımı teşvik eden ve belli ölçüde de yerel hesap verme mekanizması hüviyetinde çalışan bir süreç sunulmaktadır. Resmi süreçte karar verme mekanizmasına resmi olmayan unsurlar dâhil edilmektedir.

Ancak, kent konseylerinin vatandaşın odakta olduğu bir anlayışı temsil etmediği de aşikâr şekilde ortadadır. Kent konseyinin katılımcıları belli çalışmalarını yürütmekte, yerel yönetimin planlaması safhasında yardımcı olmakta, ama hiçbir zaman kendi kararını kendisi vererek uygulamaya koymamaktadır. Bu nedenle vatandaş hala pasif konumdadır, belediyenin kendisine sunacağı yerel nitelikli mal ve hizmetlere bağımlıdır. Altı çizilmesi gereken noktalardan biri de bunun bir eğitim süreci olduğu noktasıdır. Reformların istenen sonuçları vermesi mutlaka önemlidir, fakat eğer gerekli altyapı tam anlamıyla ortada yoksa o zaman atılan adımları bir aşama olarak görmekte yarar bulunmaktadır. Kent konseyleri kuşkusuz bir aşamadır ve bugün tam anlamıyla istenen sonuçları doğurmasa bile bu yarın olmayacağı anlamına gelmez.

Kaynakça

- Adem Esen İle Mülakat, Konya, 15 Ağustos, 2008
- Al, Hamza (2004) “Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı” *Liberal Düşünce Dergisi*, Y: 9, S: 33.
- Al, Hamza (2008), *Yeni Kamu Yönetimi Ülke Deneyimleri, Değişim Yayınları*, İstanbul.
- Avcı, İbrahim ve Uğur Kolsuz (2001), “Kamu Yönetiminde Bürokratik Kültürden Vatandaş Odaklı Kültüre”, *Türk İdare Dergisi*, S: 432, Eylül, ss.191-199.
- Diñçer, Ömer ve Cevdet Yılmaz (2003), *Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim*, Ankara, Ekim.
- Emrealp, Sadun (2005), *Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı*, IULA-EMME Yayını, 2. Baskı, İstanbul.
- Eren, Veysel (2001), “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Belediyelere Etkileri”, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya.
- Eren, Veysel (2003), “Kamu Yönetiminde Yeni Meşruluk Temeli Olarak Müşteri Odaklı Yönetim Yaklaşımı”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C: 58, S: 1, ss.55-70.
- Eren, Veysel (2004), “Yönetim Anlayışındaki Değişimin Nedenleri”, *Türk İdare Dergisi*, S: 445, Aralık, ss.85-106.
- Eryılmaz, Bilal (2004a), “Türkiye’de Kamu Yönetimi Reformu”, *Salı Konuşmaları 2003-2004 Sunumları*, Sakarya Üniversitesi, İ.İ.B.F, Kamu Yönetimi Bölümü.
- Eryılmaz, Bilal (2004b), *Bürokrasi ve Siyaset-Bürokratik Devletten Etkin Yönetime*, Alfa Yayınevi, 2. Basım, İstanbul.
- Eryılmaz, Bilal (2007), *Kamu Yönetimi*, Erkam Matbaası, İstanbul.
- Hood, Christopher (1991), “A Public Management for All Seasons”, *Public Administration*, C: 69: 3-19.
- Gökçe, Orhan, Önder Kutlu (2002), “Amerikan “Hükümetinin Yeniden Keşfi” (Reinventing Government) Reformu Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Selçuk Üniversitesi, İ.İ.B.F Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 3, Konya, Nisan.
- Gökçe, Orhan, Önder Kutlu, Gülise Gökçe (2001), *1980’li Yıllardan Beri Uygulanan Kamu Yönetimi Reformları Üzerine Genel Bir Değerlendirme*, Selçuk Üniversitesi, İ.İ.B.F Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Sayı: 3 Konya, Nisan-Ekim.
- Karataş, Halil (2007), “Kamu Yönetiminde Yeni Bir Anlayış: Vatandaş Odaklı Yönetim”, *Bütçe Dünyası Dergisi*, S: 24.
- Kutlu, Önder (2005), “Belediye Yasasıyla Kent Yaşamına Getirilen Kent Konseyleri”, *Konya Life Dergisi*, Sayı: 2.
- Kutlu, Önder (2006), *Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi, Teorik Çerçeve ve Uygulamaları*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Osborne, David and Ted Gaebler (1992), *Reinventing Government, How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector*, A William Patrick Book, Addison-Wesalwy Publishing Company.

Saygılıoğlu, Nevzat, Selçuk Arı (2003), Etkin Devlet-Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi, Birinci Basım, Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Selçuklu Belediyesi: <http://www.selcuklu.bel.tr>

Şarbak, Zekeriya (2007), “Mahalli İdareler Alanında Yaşanan Değişim”, Çerçeve Dergisi, Y: 15, S: 44.

Toker, Cem ve Birol Ekici (2003), “Vatandaş Odaklı Yönetim ve İçişleri Bakanlığı Uygulaması”, Çağdaş Gümüşsuyu vd. (Ed.), Kamu Yönetiminde Kalite III. Ulusal Kongresi, TODAİE Yayınları, Ankara.